

Krajina

1. Proměna zemědělské krajiny u Mikulova

Krajina kolem Mikulova se skládala z obrovských lánů zemědělské půdy, kde se ze svahů při deštích splavovala ornice a při větru mizela půda v oblacích prachu. Dnes se její podoba postupně mění. Za obnovou stojí spolupráce spolku, města a místních dobrovolníků. Každý přispívá svou částí a společně vracejí do intenzivně zemědělské krajiny stromy, cesty, louky i místa pro přírodu. Cílem není jen vrátit Mikulovu hezčí okolí, ale vytvořit krajinu, která lépe zadrží vodu, odolá erozi a bude dávat smysl lidem i přírodě.

[fotografie](#)

2. Pestrá krajina pražské farmy

David Ježek se pustil do hospodaření na zemědělské půdě v Praze a z původního snu o malé bylinkové farmě postupně vybudoval ekologické hospodářství, které vrací pestrost do velkých zemědělských ploch. Místo jednolitých polí tu přibývají stromořadí, květnaté louky a nektarodárné úhory. Ježek tak ukazuje, že i produkční krajina může být místem, kde se daří životu a půda zůstává úrodná.

[fotografie](#)

3. Obnova krajiny ve Vínářích

Kdysi obří lány řepky zabíraly 500 hektarů krajiny, ve které chyběla voda, stín i život. Proměnu tohoto místa začala už v roce 2001 rodina Sehnalová. Postupně kupuje pozemky a rozbíjí jednolitou zemědělskou krajinu sítí tůní, jezírek, remízků, biopásů a sadů. Za projektem stojí především láska k přírodě, nikoli snaha o zisk. Nová zeleň poskytuje úkryt a potravu ptákům i vysoké zvěři a pestrá síť krajinných prvků postupně vrací život do míst, kde po desetiletí dominovaly jen velká pole.

[fotografie](#)

4. Zelené Kujavy: cesty, aleje a tůně

Krajina Kujav byla po desetiletích kolektivního hospodaření silně poškozená. Chyběla jí zeleň, voda i přirozené členění. Za poslední roky proto obec postupně ozdravuje krajinu v celém svém katastru. Obnovila více než tři kilometry polních cest, vysadila stovky stromů a keřů a vybudovala tři nové tůně, které pomáhají zadržovat vodu a omezovat erozi. Přibyla také Alej svobody a další liniová zeleň, která dnes znovu propojuje jednotlivé části krajiny.

[fotografie](#)

5. Opatření pro zadržení vody na Frýdlantsku

Ještě před několika desetiletími zdejší krajinu intenzivně odvodňovali a voda z pastvin a bývalých polí byla pomocí melioračních systémů co nejrychleji odváděna pryč. Dnes se tento přístup postupně mění. Na Frýdlantsku vznikla soustava tůní, mokřadů a dalších drobných vodních opatření, jejichž cílem je vrátit vodu zpět do krajiny a zpomalit její odtok. Kromě vody se do krajiny vrací také život. Nově vzniklé tůně a mokřady rychle osídlili obojživelníci, vodní hmyz a další druhy, které tady dříve téměř neměly vhodné podmínky.

[fotografie](#)

6. Farma Člupy: Stín pro půdu, voda pro krajinu

Ještě před několika lety dominovaly okolní krajině rozsáhlé zemědělské lány, které jen minimálně zadržovaly vodu a neposkytovaly prostor pro větší druhovou rozmanitost. Dnes v okolí Bučovic postupně vzniká pestrá mozaika stromů, travnatých pásů, tůní, sadů a pastvin, která poskytuje krajině stín, vodu i život. Rodinná EKO Farma Člupy ukazuje, že propojení ekologického hospodaření, agrolesnictví, šetrné pastvy a obnovy cenných přírodních lokalit může pomáhat krajině lépe zvládat sucho, erozi i rostoucí teploty a zároveň vytvářet ekonomicky fungující zemědělský podnik.

[fotografie](#)

7. Obnova potoků a mokřadů u Stráženské slati

Široké údolí kolem Stráženské slati patřilo v minulosti k místům, kde člověk výrazně narušil přirozený vodní režim. Potoky byly napřímeny, zahloubeny a okolní mokřady odvodněny sítí kanálů. Národní park Šumava nyní vrátil území jeho přirozený charakter a obnovil fungování zdejších cenných mokřadů a rašelinišť. Revitalizace na ploše 153 hektarů pomohla zadržet vodu v krajině, obnovit pravidelné rozlivy, podpořit biodiverzitu a zároveň znovu nastartovala samočisticí schopnost místních vodních toků.

[fotografie](#)

8. Revitalizace vodního režimu v Černovicích

Nad rybníkem Klínůt na Vysočině, který slouží jako oblíbené přírodní koupaliště pro široké okolí, vznikl projekt, který ukazuje, že i v intenzivně využívané zemědělské krajině lze znovu dostat vodu do území a obnovit jeho ekologické funkce. Díky spolupráci zemědělského družstva, města, soukromého farmáře a odborníků se podařilo odstranit staré odvodnění, obnovit přirozený tok potoka a vytvořit nový mokřadní ekosystém. Neobvyklým aspektem projektu je skutečnost, že impuls k revitalizaci vzešel přímo od zemědělského družstva.

[fotografie](#)

9. Revitalizace vodního toku a nivy Rudoltschky a přítoků

Rudoltschka a její přítoky patřily po desetiletí mezi typické regulované vodní toky. Napřímená koryta odváděla vodu rychle z krajiny, okolní nivy ztratily kontakt s vodním režimem a území postupně přicházelo o svou retenční i ekologickou funkci. Rozsáhlá revitalizace poskytuje vodním tokům přirozenější charakter. Na více než čtyřech kilometrech vznikla nová meandrující koryta, mokřady, tůně i rozsáhlé výsadby zeleně. Projekt významně posiluje schopnost krajiny zadržovat vodu, podporuje biodiverzitu a zároveň zachovává možnost zemědělského využití území.

[fotografie](#)

10. Protipovodňová suchá nádrž Jelení

Stavba největší suché nádrže se sypanou hrází v Moravskoslezském kraji byla připravována jako reakce na ničivé povodně v roce 1997. Od dokončení už dvakrát ukázala svůj význam – poprvé hned po dokončení v roce 2019 a podruhé při povodních v roce 2024, kdy pomohla ochránit Karlovice i území podél horního toku Opavy. Deset metrů vysoká hráz dokáže zadržet až 865 tisíc kubíků vody. Projekt navíc nespočívá jen na technické řešení. Součástí byla také revitalizace koryta v délce zhruba 600 metrů. Jelení tak spojuje mimořádně účinnou protipovodňovou ochranu s přírodě blízkou obnovou toku.

[fotografie](#)

Sídla

1. Revitalizace parku v Brně Černovicích

Černovicím chybělo náměstí a zanedbaný park proto dostal nový úkol. Stát se místem pro setkávání, hry i odpočinek. Park se otevřel do okolních ulic a místo, kterému se dříve lidé spíše vyhýbali, dnes funguje jako přirozené centrum čtvrti. Každý detail proměny vychází z toho, jak lidé park skutečně používají. Od strategicky umístěných laviček k čekání na autobus až po výsadbu, která postupně rozkvétá během celého roku. Historické stromy zůstaly zachované, přibýly prvky modro-zelené infrastruktury a materiály s druhým životem, například recyklovaná pryž nebo stará žula z brněnských ulic.

[fotografie](#)

2. Květnaté louky mezi sídlištěm Prahy 12

V husté zástavbě Prahy 12 vzniká z fádnicích sídlištních trávníků pestrá krajina, která pomáhá městu reagovat na dlouhé sucho, a přitom vypadat dobře. Namísto pravidelně sečených ploch zde vznikají druhově bohatá luční společenství, která lépe zadržují vodu, ochlazují okolí a poskytují úkryt hmyzu a drobným živočichům. Zelené plochy fungují také jako biokoridor, který propojuje chráněná území a umožňuje bezpečnější pohyb živočichů krajinou.

[fotografie](#)

3. Komunitní zahrady a farmy MetroFarm

MetroFarm ukazuje, že ekologické hospodaření nemusí být záležitostí venkova. Projekt propojuje komunitní zahradničení s ekologickým farmařením na třech místech v pražské metropoli a zapojuje do péče o půdu i zvířata samotné Pražany. Lidé si zde mohou pěstovat vlastní zeleninu, pečovat o zvířata a na vlastní oči poznávat, jak může vypadat šetrné zemědělství přímo ve městě.

[fotografie](#)

4. Model klimaticky odolné školy v Červené Vodě

V Červené Vodě postupně proměnili běžnou školní zahradu v živou učebnici pod širým nebem. Na ploše přibližně 2 000 metrů čtverečních vznikl prostor, který propojuje adaptační opatření, environmentální vzdělávání i komunitní život obce. Děti zde pozorují koloběh vody, pečují o včely, seznamují se s obnovitelnými zdroji energie a vlastní zkušeností poznávají fungování přírodních procesů. Projekt ukazuje, že i menší obec může krok za krokem vytvořit klimaticky odolné místo, které přispívá ke zlepšení mikroklimatu, podporuje biodiverzitu a posiluje vztah dětí i veřejnosti k místní krajině.

[fotografie](#)

Budovy

1. Kompletní rekonstrukce školky v Lubně

Stará školka z padesátých let se proměnila v moderní místo pro nejmenší. Původní budova prošla kompletní rekonstrukcí a přibyla k ní zcela nová třída, díky čemuž se kapacita zdvojnásobila. Školka přitom není jen větší, ale také šetrnější k prostředí v podhůří Beskyd. Rekonstrukce se zaměřila na energetické úspory, hospodaření s vodou a vzniklo tak zázemí, které lépe odpovídá klimatickým výzvám současnosti.

[fotografie](#)

2. Firemní sídlo Czech Games Edition

Ještě před několika lety tady stála rozestavěná budova supermarketu, která jen obtížně hledala využití. Dnes na stejném místě sídlí jeden z předních světových vydavatelů deskových her. Původně komerční objekt se proměnil v energeticky úsporné a zelené sídlo společnosti Czech Games Edition. Namísto demolice byl zachován původní železobetonový skelet a doplněn o řešení, která zlepšují hospodaření s vodou, podporují biodiverzitu a pomáhají zmírňovat přehřívání městského prostředí. Současně vzniklo místo, které propojuje práci, komunitní život i každodenní kontakt s přírodou.

[fotografie](#)

3. Záchranářské základny budoucnosti

Záchranáři tráví značnou část služby čekáním na další výjezd. Právě kvalita jejich zázemí proto výrazně ovlivňuje pracovní pohodu i připravenost na krizové situace. Jihomoravský kraj se proto rozhodl šestici zastaralých a často nevyhovujících výjezdových základen nahradit novými, které spojují moderní architekturu, vysoký komfort pro posádky a mimořádně nízkou energetickou náročnost. Vznikl tak unikátní soubor budov, který v českém prostředí nemá obdoby. Všechny základny využívají obnovitelné zdroje energie a sdílejí mezi sebou vyrobenou elektřinu.

[fotografie](#)

4. Rezidence Diorit

Zanedbaný bývalý dioritový lom se proměnil v rezidenční komplex, který propojuje moderní bydlení s přírodním prostředím lomu. Rezidence Diorit ukazuje, že i komerční development může citlivě navazovat na charakter místa. Přetváří téměř dvacet tisíc metrů čtverečních dlouhodobě nevyužívaného území na nízkoenergetické bydlení s rozsáhlou zelení, důrazem na hospodaření s dešťovou vodou a podporu biodiverzity. Projekt zároveň představuje příklad, jak lze regenerovat brownfield bez dalšího záboru volné krajiny.

[fotografie](#)